

▷ Interview met Ronald Augustin, Amsterdam, 3 juli 2006.

▷ Ibidem.

▷ Netty de Laat, 'Ronald Augustin', Rode Hulp, 7 (juli 1974) 16.

▷ Rondschrijven, ongedateerd [na 26 februari 1973, vonnis in het proces-Mahler], J. van Steenis, Rode Hulp, aan Bond van Wetenschappelijke Arbeiders (BWA), in: IISG, BWA-archief, map Correspondentie 1970-1973 (niet afab.).

Nederlandse sympathisanten van de RAF

NETWERK VAN ADVOCATEN, ARTSEN EN ACTIVISTEN

Najaar 1977: plotseling wordt Nederland direct geconfronteerd met het geweld van de Rote Armee Fraktion. In de Bondsrepubliek woedt de Deutscher Herbst: het hoogtepunt van de confrontatie tussen de staat en het linkse terrorisme. Als RAF-leden bij ons een veilig heenkomen zoeken, komt het tot schietpartijen met de politie. In Den Haag raakt een politieagent gewond en een paar dagen later schiet het RAF-lid Knut Folkerts in Utrecht zelfs een politieman dood. Zes weken later is er in Amsterdam opnieuw een wilde schotenwisseling.

Na die schietpartijen zitten drie RAF-leden in Nederland achter de tralies: Knut Folkerts, Christof Wackernagel en Gert Schneider. Strafzaken en Duitse uitleveringsverzoeken hangen hen boven het hoofd. In de gevangenis zitten de drie volkomen geïsoleerd, omdat de Nederlandse overheid geen enkel risico wil lopen. Maar helemaal alleen staan de gevangenen er niet voor. Jonge advocaten die al enige naam hebben gemaakt, als Pieter Herman Bakker Schut en Gerard Spong bieden hun diensten aan. Als de gevangenen uit protest tegen de 'isolatiefolter' in hongerstaking gaan, krijgen ze bovendien hulp van vertrouwensartsen, onder wie de progressieve psychiater Frank van Ree. Deze artsen protesteren luidkeels tegen de situatie in de gevangenschappen in Maastricht en Scheveningen. Activisten van onder meer het *Rood Verzetfront* zorgen voor aanvullende hardere acties.

Een deel van deze advocaten, artsen en activisten behoort

tot het netwerk van RAF-sympathisanten dat al eerder in de jaren zeventig in Nederland is ontstaan. Al heel vroeg kregen sommige linkse wetenschappers en journalisten interesse voor de politieke ideeën van de RAF. De militante organisatie *Rode Jeugd* ontwikkelde daarnaast ook een warme belangstelling voor de strijdmethode van de stadsguerrilla. En verder liepen enkele Nederlandse actiegroepen al snel na de arrestatiegolf in juni 1972 (direct na de eerste bommencampagne van de RAF in mei 1972) te hoop tegen de naar het scheen loodzware detentieomstandigheden van Ulrike Meinhof en haar kameraden. Een sleutelmoment in het ontstaan van dit Nederlandse engagement met de RAF was de zaak-Augustin, die speelde in 1974 en 1975. De detentiesituatie van het enige Nederlandse RAF-lid, Ronald Augustin, en het proces tegen hem in West-Duitsland maakten in Nederland grote zorg en verontwaardiging los.

Jacco Pekelder (1967) is historicus en werkt op het Duitsland Instituut Amsterdam. In oktober 2007 zal van hem verschijnen *Sympathie voor de RAF. De Rote Armee Fraktion in Nederland, 1970-1980*.



De zaak-Augustin

De Amsterdamse graficus Ronald Augustin (1949) belandde eind 1969, op zoek naar de revolutie, in West-Berlijn. Daar was de sfeer zeer gespannen; er waren harde botsingen met de politie en de eerste gewapende links-radicalen groepen vormden zich. In de tweede helft van 1970 kwam Augustin in direct contact met Gudrun Ensslin en Andreas Baader, die juist waren begonnen met de opbouw van de RAF. Langzaam raakte Augustin hierbij steeds verder betrokken en uiteindelijk ging hij eind november 1971 ook zelf geheel ondergronds. Al snel prijkte zijn foto bij die van Baader, Meinhof en de rest op de opsporingsplakaten die overal in Duitsland werden verspreid. Na de arrestatiegolf van 1972 regelde hij onder meer een veilige woning in Amsterdam, waar de leden van de RAF die nog vrije voeten waren, zich terug konden trekken.¹

Op 24 juli 1973 was hij vandaar onderweg naar Hamburg toen hij in de internationale trein, ergens tussen Oldenzaal en Bentheim, tegen de lamp liep. 'Het was nogal heet in de trein,' zo herinnerde Augustin zich die onfortuinlijke gebeurtenis, 'en ik had maar één tasje bij me'. Dat viel enigszins op, omdat 'in die tijd in de trein bijna alleen echte reizigers zaten, met hele koffers en zo'. Bovendien kwam de West-Duitse douanier wat eerder langs dan hij had gedacht. 'Mijn Ballermann (knaller, JP) zat nog in mijn tasje, terwijl ik dat ding op de wc in mijn broek had willen steken.' Verbaasd over zo weinig bagage, wilde de douanier in Augustins tasje kijken. 'Toen heb ik mijn pistool eruit getrokken en op hem gericht. De twee meisjes die ook in de coupé zaten, waren meteen enorm in paniek en stortten zich zo ongeveer op me. Toen stond ik voor de keuze: me overgeven of schieten, met alle risico's van dien.' Geschoten werd er niet en Augustin werd ingerekend en aangeklaagd wegens poging tot doodslag en lidmaatschap van een terroristische organisatie, de RAF.²

In eerste instantie maakte die arrestatie in Nederland niets los. Zijn moeder Johanna Augustin-Bas en zijn zus Monique bezochten hem in de gevangenis en concentreerden zich verder op de juridische procedures in West-Duitsland. Augustin kreeg juridische bijstand van enkele West-Duitse advocaten die ook andere RAF-leden bijstonden. Begin juni 1974, bijna een jaar na zijn arrestatie, werd pas voor het eerst voor Augustin geprotesteerd. In Hannover, waar Augustin op dat moment sinds een maand in

eenzame opsluiting gevangen zat, belegden enkele RAF-solidariteitscomités en RAF-advocaten samen met moeder Augustin een persconferentie. Zo gaven zij het startsein voor een driedaagse zitstaking voor het ministerie van Justitie van de deelstaat Niedersachsen die verantwoordelijk was voor de gevangenis in Hannover.

Door de acties in Hannover was ook de aandacht van de Nederlandse groep Rode Hulp gewekt. In juli 1974 wijdde ze een artikel in haar maandblad aan Augustin.³ De Rode Hulp was in het voorgaande jaar opgericht om bijstand te verlenen aan het Rode Jeugdlid Luciën van Hoesel. Deze was in 1972 gearresteerd en zat sindsdien in de gevangenis in Scheveningen. Vanaf het begin was de Rode Hulp er echter op uit geweest om ook andere 'linkse activisten te helpen, als ze door het machtsapparaat van de kapitalistische maatschappij (werden) aangevallen', zoals het in een rondschrijven dat kort na de oprichting werd verspreid, heette. Ze keek daarbij over de nationale grenzen heen, omdat ze meende dat 'Nederland niet een apart landje (was) op deze wereld, maar een geïntegreerd onderdeel van de imperialistische maatschappij'.⁴

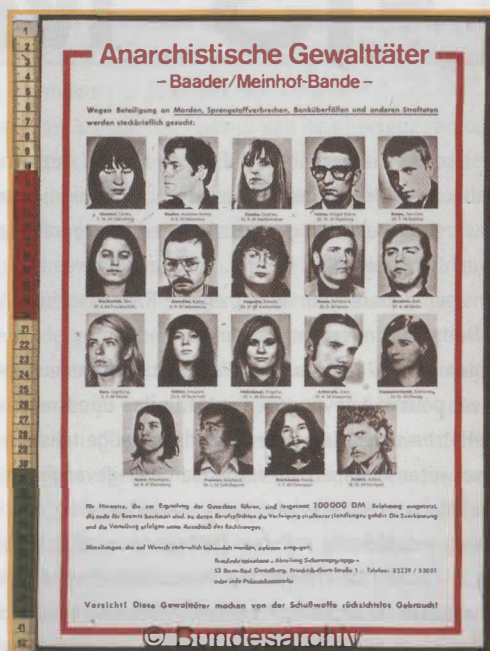
Vervolgens meldde zich op 23 augustus 1974 een *Komitee Anti Duitse Terreur* met een persconferentie in Amsterdam. Achter dit KADT stonden in ieder geval moeder Augustin en zus Monique. Ronald Augustin herinnerde zich later dat hij het was die het idee had opgeworpen om ook in Nederland actie te gaan voeren. Op zijn aanraden benaderden moeder en zus rond deze tijd ook de advocaat (en universitair medewerker) Pieter Herman Bakker Schut, die enige tijd later inderdaad zou opduiken bij de acties rond Augustin. Deze linkse,

Interview met Ronald Augustin, Amsterdam, 3 juli 2006, Annetje Hendriks, "Dan ben ik maar een idioot" [interview met Pieter Herman Bakker Schut], *De Groene Amsterdammer*, 19 oktober 2002, Levensloop van Bakker Schut, opgesteld door Ireen van Ditschuyzen, 1977, in: IISG, Archief Ireen van Ditschuyzen, Map 60, 'Interview Bakker Schut', en P.H. Bakker Schut, 'Het nieuwe fascisme in de BRD', in: Arthur Lehning, H. Wielek en P.H. Bakker Schut, *Duitsland: voorbeeld of waarschuwing?* (Baarn 1976) 58-78, aldaar 58.

Rode Hulp, 8 (sept./okt. 1974), Voor meer over informatie over Sjef Teunis: Jacco Pökel, 'Links slachtoffer-schap. De RAF als afrekening met de Duitse schuld', in: Patrick Dassen, Ton Nijhuis en Krijn Thijs (red.), *Duitsers als slachtoffers. Het einde van een taboe?* (Amsterdam 2007) 305-335.

Pamflet 'Lufthansa bezet - Bedrijfsleven medeschuldig aan folter' en Informatiebulletin, 27 september 1974, KADT, in: IISG, Ronald Augustin Collection (RAC), map 14.

Opsporingsposter uit 1972: Ronald Augustin staat in het midden tussen de overige RAF-leden.



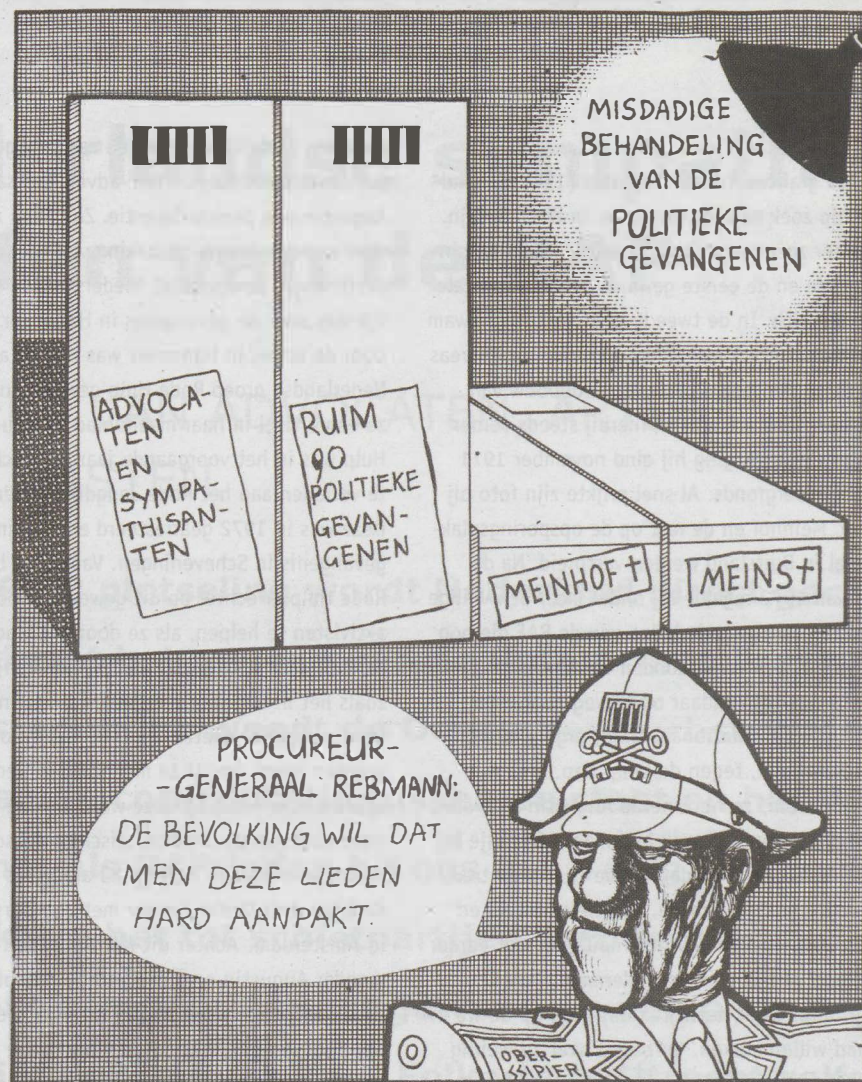
ISOLATIE

Roodv

► Informatiebulletin, oktober 1974, KADT, en Pamflet 'Poging tot moord op Ronald Augustin', 19 oktober 1974, Rode Hulp, Eindhoven, beide in: RAC, map 14.

► Brief, 8 oktober 1974, minister Van der Stoep, Den Haag, aan mevrouw Augustin-Bas, Amsterdam, en Brief, 24 oktober 1974, Directie Algemene Zaken, ministerie van Buitenlandse Zaken, Den Haag, aan mevrouw Augustin, met een korte samenvatting en een uitgebreid verslag (waarschijnlijk van de hand van Teuns) van de bespreking van 21 oktober 1974 ten ministerie, beide in: RAC, map 14.

HOOD VERZETSFRONT



giro 3720793

postbus 384 hoogeveen

IS MOORD

activistische jurist was indertijd al een bekend gezicht. Niet alleen had hij eerder al Van Hoesel verdedigd, maar hij was ook presentator geweest van een tv-programma over recht, getiteld *Kort Geding*. Kort tevoren was hij wegens een andere zaak al met enkele RAF-advocaten in West-Duitsland in contact gekomen.⁵

In september 1974 kwam *Rode Hulp* met een themanummer over politieke gevangenen in de Duitse Bondsrepubliek. Het bevatte onder meer Nederlandstalige teksten over 'verwetenschappelijkte folter' van RAF-gevangenen door middel van isolatiedetentie en onderbrenging in nagenoeg geluiddichte ruimtes. Dit laatste werd in West-Duitse links-radicalen kringen met een wetenschappelijke term 'sensorische deprivatie' genoemd, het ontzeggen van prikkels aan de zintuigen. De Nederlandse psychiater Sjef

Teuns had die term ruim een jaar eerder ingevoerd in het West-Duitse discours over het vermeende slachtofferschap van de RAF-gevangenen. *De Rode Hulp* introduceerde haar nu ook in het Nederlandse debat over de RAF.⁶

Op 13 september 1974 begon een collectieve hongerstaking van de gedetineerde RAF-leden, waaraan ook Augustin deelnam. Onder druk hiervan schakelde het KADT een tandje bij en bezette het directiekantoor van de West-Duitse luchtvaartmaatschappij Lufthansa in Amsterdam. Onder de leus 'Verplaatsing van Ronald Augustin uit de dodenvleugel! - Bedrijfsleven medeschuldig aan folter' eisten het comité dat de directie van Lufthansa bij de autoriteiten protest aan zou tekenen tegen de behandeling van Augustin en andere 'politieke gevangenen'.⁷ Tegelijk verhoogde het KADT de pressie op de Nederlandse

regering. Volgens het comité spande minister van Buitenlandse Zaken Max van der Stoep (PvdA) zich volstrekt onvoldoende voor Augustin in. Zijn geruststellende woorden in de pers over Augustins detentiesituatie werden in een bulletin van het KADT zelfs vergeleken met de vooroorlogse uitspraak van de toenmalige minister-president Colijn: er is niets aan de hand, slaapt u maar rustig. Terzelfder tijd riep de *Rode Hulp* 'alle humanistische krachten in Nederland op om met de meest nadrukkelijke middelen te protesteren tegen het folteren van politieke gevangenen in Duitsland en in het bijzonder Augustin'. Ook werd de Vaste Kamercommissie van Justitie attent gemaakt op de zaak.⁸

De delegatie-Rüter

Intussen had Ronald Augustin in de West-Duitse gevangenis enige keren dwangvoeding ondergaan. Daarbij werd hij door een gevangenisarts gevoed via een flexibele buis die in de slokdarm werd gebracht, wat zeer pijnlijk was geweest. Net nadat deze crisis achter de rug was, kwam het op 21 oktober 1974 tot een onderhoud van Johanna Augustin met minister Van der Stoep. Daarbij waren ook Bakker Schut en Sjef Teuns aanwezig. Het gesprek leverde echter weinig meer op dan de toezegging door de minister dat hij de zaak nauwlettend zou (laten) volgen.⁹ Onverwacht kwam uit een andere hoek echter steun voor Augustin. Van 4 tot 6 november 1974 maakte een vijfkoppige delegatie onder leiding van de Amsterdamse hoogleraar strafrecht Frits Rüter een inspectiereis naar West-Duitsland. Deze groep had zich eind oktober op eigen initiatief gemeld, zonder vooroverleg met de advocaten of met de Nederlandse overheid. Rüter had de leden zelf uitgezocht: de medicus Herman van Geuns, longarts in Rotterdam en oud-voorzitter van *Amnesty International* in Nederland, de jurist en *NRC*-journalist Frank Kuitenbrouwer, de advocaat Willem van Bennekom en ten slotte de journalist Ton Crijnen van het (katholieke) opinieblad *De Tijd*.¹⁰

De West-Duitse autoriteiten ontvingen de delegatie-Rüter zeer gastvrij, waarschijnlijk omdat ze verwachtten dat die positief over Augustins detentiesituatie zou berichten. Het wantrouwen waarmee het Augustin-kamp de delegatie-Rüter onthaalde, was navenant. Augustin zelf weigerde ook de delegatie-Rüter in zijn cel te woord te staan.

Na terugkomst bewezen Rüter en zijn reisgenoten echter dat zij in geen enkel opzicht naar de pijpen van de West-Duitse gastheren hadden gedanst. Hoewel de delegatie zich in het verslag dat zij openbaar maakte, veel redelijker en veel minder ideologisch opstelde dan het KADT, loog haar conclusie er toch niet om.

Augustins detentiesituatie werd volgens de delegatie 'zeker niet volledig (...) gerechtvaardigd door de daarvoor aangevoerde veiligheidsargumenten'. Het was een toestand die 'welhaast (moest) leiden tot het blokkeren van elementaire menselijke contacten, die juist in een gevangenisituatie terwille van de instandhouding van de persoon gehandhaafd dienen te worden'.¹¹

Het proces tegen Augustin

Daarmee konden Augustin en zijn ondersteuners zeer tevreden zijn. Het beeld dat het Nederlandse RAF-lid en de overige RAF-leden in West-Duitse gevangenis aan onmenselijke behandeling bloot stonden, was waarschijnlijk niet eerder zo geloofwaardig – door een hoogleraar, een arts, een advocaat en twee keurige, niet per se linkse journalisten – aan de man gebracht. Het succes vormde voor het Augustin-kamp een gunstige opmaat naar de rechtszaak tegen het Nederlandse RAF-lid die op 18 februari 1975 van start zou gaan. In de aanloop naar dat proces verschenen ook eindelijk de eerste grote portretten van Augustin in Nederlandse kranten. Daarnaast werden moeder en zus geïnterviewd over hun bezoeken aan de gevangenis en hun ontmoeting met Van der Stoep.¹²

In de berichtgeving in de Nederlandse media over het eigenlijke proces stonden aanvankelijk de vele veiligheidsmaatregelen centraal. Zo voltrok de rechtszaak zich in een speciaal gebouw binnen de muren van een gevangenis, een 'onneembaar bolwerk', aldus *NRC Handelsblad*. De RAF-advocaten en de Nederlandse journalisten beschouwden het Augustin-proces daarom ook als een 'generale repetitie' voor de rechtszaak tegen Meinhof, Baader en Ensslin, de kopstukken van de RAF. Dat proces zou later dat jaar beginnen in een speciaal gebouwde rechtszaal bij de gevangenis in Stuttgart-Stammheim.¹⁴

Daarnaast zorgde het verhoor van de directeur van de gevangenis van Hannover op de tweede procesdag voor veel verontwaardigde reacties. Duidelijk werd dat over Augustins isolatiedetentie op hoog politiek niveau was besloten en dat politie en justitie in West-Duitsland de veiligheid van de gevangenis voorrang hadden gegeven boven de gezondheid van de Nederlandse gevangene. 'Steeds meer blijkt dat de lijdensweg van Ronald Augustin gedurende zijn voorarrest niet iets is, dat sluwe advocaten hebben uitgedacht', schreef *Volkskrant*-correspondent Jan Luijten. *Die Welt* constateerde onder meer op basis van Luijtens artikel een 'Stimmungsumschwung' in de Nederlandse berichtgeving over het proces ten nadele van de West-Duitse justitie.¹⁵

Niet alleen de veiligheidsmaatregelen, maar ook Augustins herhaaldelijke woede-uitbarstingen in de rechts-

Crijnen zou even later het eerste serieuze Nederlandse boek over de RAF publiceren: *De Baader-Meinhofgroep* (Utrecht en Antwerpen 1975).

Verslag van enkele bevindingen van een groep van 5 Nederlanders, die zich van 4-6 november 1974 op de hoogte hebben gesteld van de omstandigheden, waaronder de Nederlander Ronald Augustin te Hannover wordt gedetineerd, Amsterdam, november 1974, in: Archief Willem van Bennekom (privébezit, mogelijk in de toekomst IISG), map 5.

Handelingen der Staten-Generaal. Tweede Kamer, 1974-1975, Aanghangsel, nr. 482, 370-374.

Hans Hoffmann, 'Ronald en het recht. Een handvol uiteenlopende meningen', *Het Vrije Volk*, 15 februari 1975, en *KADT*-krant, 2, februari 1975, in: RAC, map 14.

Sytze van der Zee, 'Proces tegen Augustin in onneembaar bolwerk', en 'Proces Augustin in waar bastion begonnen', *NRC Handelsblad*, 7 en 19 februari 1975.

▶ Jan Luijten, 'Augustins isolatie was hoog bevel. Gevangensdirecteur ontijkt vragen', de Volkskrant, 20 februari 1975, en 'Wie Augustin sein Prozeß stört', Die Welt, 21 februari 1975.

▶ 'Aanklacht ingediend: Augustin beschuldigd van passenvervalsing. Ook Nederlander als verdediger', de Volkskrant, 27 februari 1975.

▶ Wim Hoffmann, "Augustin: Een serieus politiek strijder. Mr. Bakker Schut kritiseert atmosfeer in West-Duitsland", Algemeen Dagblad, 8 maart 1975.

▶ ANP-persberichten, 24 april 1975, in: IISG, Collectie Willem de Haan, map 3, en 'Rechter over persoonlijkheid Ronald Augustin: "Geen killer maar een kleine dwaas"', Het Parool, 24 april 1975.

▶ In 1979 zou Augustin ook weer op vrije voeten komen.

zaal vormden overigens een voorproef van het agressief-schreeuwerige Stammheim-proces. Ook hierover schreven de Nederlandse verslaggevers met verbazing. Wellicht vanwege de enorme belangstelling in Nederland voegde Bakker Schut zich na enkele procesdagen bij het team van Augustins advocaten. In zijn optreden in de rechtbank en in de vaderlandse media trachtte hij de rechtsgeldigheid van het proces in twijfel te trekken. Hij wierp onder meer de vraag op of de trein waarin Augustin zat zich eigenlijk wel op West-Duits grondgebied had bevonden op het moment van zijn aanhouding.¹⁶ Veelzeggend waren de uitspraken van Bakker Schut in een uitgebreid interview in het *Algemeen Dagblad*.¹⁷ Hij typeerde Augustin, die zoals gezegd soms verward over kwam, als 'een volkomen ernstig politiek strijder'. Hij verwees daarbij naar de strijdbare, politieke verklaring die zijn cliënt enkele dagen eerder tegenover de rechtbank had afgelegd.

Verder betoogde Bakker Schut dat de rechtsstaat in de Bondsrepubliek nog maar 'een façade' was. Augustins 'jarenlange isolatie' kon men volgens hem 'rustig beschouwen als een vorm van marteling'. Het folteren was 'misschien niet opzettelijk gebeurd, maar wel vanzelf voortgevloeid uit het Westduitse systeem'. Bakker Schut: 'En dat vind ik juist het enge. Het doet me denken aan de Hitlerjaren.'

Het maakte ook de gewelddadige acties van de RAF begrijpelijker. 'Het kan onmogelijk zijn op vreedzame wijze een verandering van de samenleving te bereiken', meende Bakker Schut. De advocaat betoogde ook dat de RAF 'nooit zo-maar-wat in de lucht (had) laten vliegen'. Hij verwees daarbij naar de twee autobommen die de RAF op 24 mei 1972 bij het Amerikaanse hoofdkwartier in Heidelberg had laten ontploffen. Volgens de RAF was dat een aanval geweest op een computercentrum van het Amerikaanse leger dat een functie vervulde voor de bombardementen in Vietnam.

Nuchter beschouwd lijkt de bomaanslag echter meer het karakter te hebben gehad van een cynische wraakactie. Tegenover de vele Vietnamezen die door Amerikaanse bommen om het leven waren gekomen, had de RAF drie gedode Amerikaanse soldaten en vijf gewonden gesteld. Interessant is nog de visie van Bakker Schut op zijn functie als advocaat. De eerste taak van een advocaat, vertelde hij de AD-journalist, was het om 'de bedoelingen van (zijn) cliënt te dienen'. Welnu, Ronald Augustin wil in de eerste plaats zijn politieke overtuiging tot uitdrukking brengen. Wat dat betreft laat hij zich trouwens niets voorschrijven door ons advocaten. Augustin loopt bewust het risico dat hij door zijn politieke optreden uiteindelijk een zwaardere straf krijgt.

Het was dan ook niet zonder ironie dat de rechter in het vonnis dat op 24 april 1975 werd uitgesproken, Augustin juist kwalificeerde als een 'kleine Spinner', een 'dwaas'.¹⁸ Anders dan het openbaar ministerie, dat tijdens het proces daarover opmerkelijk genoeg twijfels had gekregen, achtte de rechtbank onomstotelijk bewezen, dat Augustin lid was geweest van de criminele organisatie RAF. Tot de harde kern had hij volgens de rechters echter nooit behoord. Hij had hand- en spandiensten voor de eigenlijke terroristen verricht, zonder precies te weten waar die mee bezig waren. Verder achtte de rechtbank bewezen dat hij zich had verzet tegen een ambtenaar in functie (de douanebeambte), dat hij documenten had vervalst en zich schuldig had gemaakt aan overtreding van de wapenwet. Al met al was dat goed voor een veroordeling tot zes jaar gevangenisstraf. Afgezet tegen de negen jaar die het openbaar ministerie had geëist, was dat een mild vonnis.¹⁹

Het netwerk afgerond

Bakker Schut was intussen volledig geïnvolveerd in de RAF-solidariteitsbeweging die in West-Duitsland steeds meer grip op de radicaal-linkse milieus kreeg. Onder zijn auspiciën was eind 1974 al in Utrecht een *Comité Internationale de Défense des Prisonniers Politiques en Europe* opgericht. Dat comité bestond uit enkele advocaten en aantal artsen uit Nederland, België, Frankrijk en Italië die zich wensten in te zetten voor de gevangen zittende leden van de RAF (en eventueel ook voor andere 'politieke' gevangenen). In april 1975 zou daarvan een Nederlands filiaal worden opgericht, het *Medisch-Juridisch Comité voor Politieke Gevangenen (MJC)*.

De zaak-Augustin had kortom als een soort katalysator de afronding in gang gezet van een Nederlandse netwerk van RAF-sympathisanten. Let wel: dit begrip 'sympathisanten' moet ruim worden opgevat en niet perse pejoratief, al is het destijds wel als scheldwoord gemunt. Hier wordt er een breed palet van linkse en radicaal-linkse Nederlanders mee aangeduid, van wie het merendeel niets voor de gewelddadige acties van de RAF voelden. Aan de ene kant stonden mensen die simpelweg opkwamen voor de *underdog*, de RAF-gevangenen die in hun ogen geplet dreigden te worden door de staat. Aan het andere uiterste stonden echte aanhangers van de RAF die ook hier streefden naar een gewelddadige revolutie en zich vanaf 1977 zouden verzamelen in het *Rood Verzetsfront*.

In de maanden en jaren erna zou dit netwerk 'goede' diensten bewijzen aan de publieke ondersteuning van de verdediging van de RAF tijdens het grote proces in Stammheim. Via de publicaties en bijeenkomsten van het MJC werd voortdurend gunstig getinte informatie



STAATSDWANGVOEDING

over de RAF verspreid. Het effect daarvan werd versterkt doordat enkele prominente journalisten van de VARA, VPRO, Vrij Nederland en *Haagse Post* direct bij de activiteiten van het *MJC* betrokken waren.

Hun *finest hour* zouden de RAF-sympathisanten in Nederland echter pas vanaf het najaar van 1977 beleven. Zij zouden zich volop in de strijd storten tegen de isolatiedetentie en de sensorische deprivatie waaronder

de drie hier gearresteerde RAF-leden volgens hen in Nederlandse gevangenissen te lijden hadden. Vooral tijdens de zes weken durende hongerstaking van Folkerts, Wackernagel en Schneider zouden advocaten, artsen en activisten de overheid flink onder druk weten te zetten. Het netwerk van Nederlandse RAF-sympathisanten dat tijdens de zaak-Augustin was ontstaan, bewees hen daarbij goede diensten.